

JAN SCHUMANN
LWÓW
PLAC BERNARDYŃSKI
№ 14

NAJNOWSZE WIADOMOŚCI o wyrobach żelaznych

Nr. 4. Wrzesień 1890

Treść: Piecyki oszczędności. — Piece słupowe z gotowalnią. — Torf jako środek desinfekcyjny. — Klozety torfowe. — Schody kręcone z żelaza kutego. — Aparaty wychodkowe. — Drzwiczki do pieców z zamknięciem hermetycznem. — Skrobacz do mięsa.— Szczypce do cukru. — Puszki do mielenia pieprzu. — Młotki do bicia mięsa. — Korkociągi Lew'ego. — Naczynia lane żelazne emaliowane. — Garnki papiniańskie. — Zamki i kłódki wertheimowskie. — Rozmaite doniesienia.

Powołując się na wydane w tym roku Nr. 1, 2 i 3 *Najnowszych Wiadomości* o wyrobach żelaznych, zwracam szczególną uwagę P. T. Publiczności na zajmującą treść tych a mianowicie: Miary i wagi metryczne. Wyżymadła. Łańcuchy dla gospodarstwa. Łóżka żelazne. Umywalnie żelazne. Żelazka do prasowania. Maszynka do robienia lodów. Kuchnie blaszanne. Kasy ogniotrwałe. Maszyny do szycia. Sikawki ogniowe. Narzędzia dla kowali wiejskich etc. które to artykuły jak najlepszej jakości polecam.

Na żądanie wysyłam 3 numera gratis i franco, tak samo i następujące bez jakiejkolwiek zapłaty.

Jan Schumann.

Piecyk oszczędności, wykonany z blachy, lekki do transportu, przez wysokość swoją zatrzymuje płomień dłużej niż znane nizkie piecyki. Największą zaletą tychże jest wylepienie paleniska **glinką ogniotrwałą,** bez obawy że ściany blaszanne przy silnym nawet ogniu z **drzewa, torfu** lub **węgla** zanadto się rozpalą. Z powyższych i wielu innych względów polecić mogę te piecyki do ogrzewania **przedpokoi, pomieszkań służby, sionek** i **pokoi kawalerskich.** Używają się one także z korzyścią do przystawienia do pieca murowanego, który podczas ostrej zimy za mało ogrzewa. W końcu do wysuszania ścian wilgotnych.

Nr.	3	4	5	6	
wysokość	90	97	106	117	c/m
średnica	17	19	21	24	c/m
Cena złr.	4·50	5·20	6·—	7·—	bez rur.

Piece słupowe z gotowalnią, wykonane podług tego samego systemu jak piecyki poprzednio opisane, są jednak znacznie większe i dlatego użyteczne do większych pokoi; nadto mają powyżej paleniska osadzoną laną płytę z krążkami do wyjmywania. Osobne drzwiczki zamykają tą improwizowaną kuchnię. Nazwijmy ją „Gotowalnią", ona oddaje nie małe usługi: wodę zagotować, odegrzać potrawy, sprażyć mleko, a nareszcie smażyć można doskonale bifsztyki, denstować zrazy nelsońskie, rozbratle, kotlety, jednem słowem, bez wielkiego trudu i kosztów na opał mieć można śniadanie i kolacyę. Obydwa gatunki pieców opisanych nie wymagają żadnego podmurowania, ani też podkładek z blachy.

Nr.	17	18	19	
wysokość	127	139	152	c/m
średnica	25	28	31	c/m
Cena złr.	11·—	12·—	14·—	bez rur.

Wymiana wypalonej po kilku latach cegły ogniotrwałej może być u mnie małym stosunkowo kosztem załatwiona, w tym celu posyłam także na prowincyę gotowe cegiełki. Dla należytego utrzymania paleniska, należy co roku powstające szczeliny zwyczajną gliną wysmarować. (Dobrze jest do gliny domieszać sproszkowaną starą kaflę t. z. porcelanową, również talerze pobite porcelanowe na proch stłuczone dają doskonały materyał do wylepiania paleniska).

Torf jako środek desinfekcyjny.

Mając zamiar polecić P. T. Publiczności **klozety torfowe** które posiadam na składzie, uważam za stosowne przy tej sposobności podać w streszczeniu niektóre uwagi o **torfie** jako **środku desinfekcyjnym**, z pominięciem innych własności, a to środku nawozowym i opałowym.

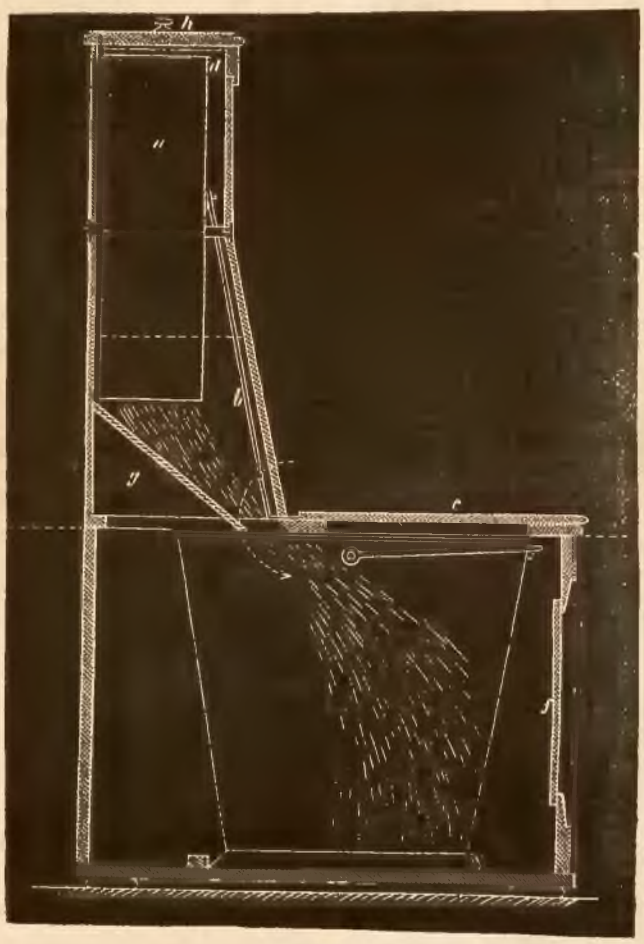
Wiadomo jest że torf powstaje wskutek powolnego zwęglania się części roślinnych przy niedostatecznym przystępie powietrza a obfitej wilgoci, które się stosunkowo do starości pokładu coraz lepiej zwęglają. Warstwy głębsze dostarczają materyał opałowy, warstwy zaś zwierzchnie dają torf włóknisty który po osuszeniu służy na podściółkę dla bydła, a sproszkowany do **desinfekcyi** lecz nie w ścisłem znaczeniu tego słowa; nie niszczy bowiem zaraźliwych środków podczas gnicia ciał organicznych ale działa **antiseptycznie**, jest środkiem przeciw gniciu i posiada własności bardzo cenne a to, że **pochłania wszystkie gazy i wsiąka ciecze jak gąbka**. Zmieszanie pewnej ilości proszku torfowego z ekskrementami sprowadza **szybkie i zupełne odwonienie** takowych, a zarodki zaraźliwe pochłonięte wraz z gazami stają się nieszkodliwymi.

Ponieważ torf nadaje się najlepiej do ekskrementów mieszanych to jest stałych i płynnych można go zatem użyć do wszelkich wychodków, gdyż odpowiada w zupełności naszym warunkom, a podług obliczenia wypada na jedną osobę rocznie 50 klg. proszku co stanowi wydatek 1 złr.

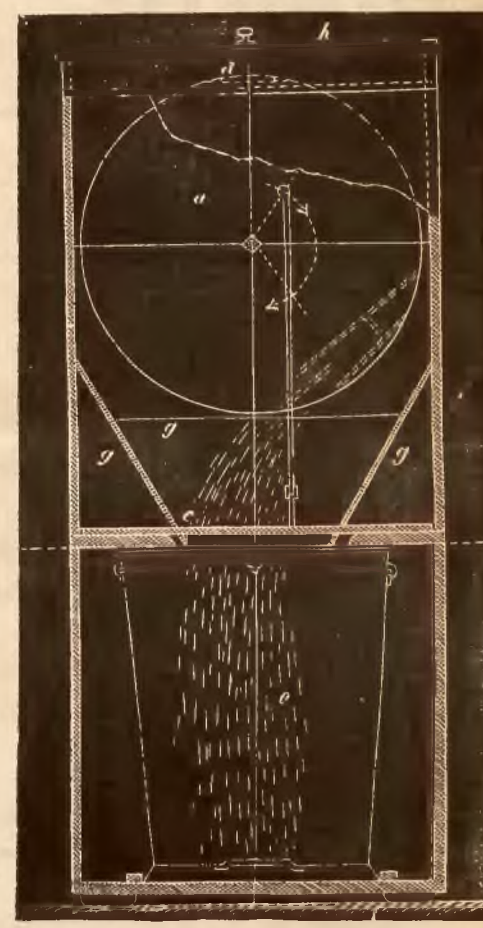
Z uwagi że klozety torfowe jako praktyczne są zagranicą rozpowszechnione a użycie ich i u nas wchodzić w życie zaczyna, polecam takowe wyrobu krajowego: najnowsze **„Excelsior“** jako najlepszy system ze wszystkich **w cenie 19 złr.** Torf w proszku bez worków po 2 złr. za 100 klgr.

Dla bliższego poznajomienia przedstawiam klozety „Excelsior“, następującymi rysunkami ze sposobem ich użycia:

Widok z boku (w przekroju)

Widok z czoła (w przekroju)

EXCELSIOR

a) magazyn z torfem w formie bębna.

b) drążek połączony z przykrywą za pomocą kolanka;

c) przykrywa (wieczko);

d) zasówka od magazynu;

e) kubeł blaszanny owalny;

f) drzwiczki;

g) deseczki spadowe;

h) przykrywka na pudło.

Patent 1890.

Wyrób krajowy.

Działanie.

Przez podnoszenie przykrywy (wieczka) **c** obraca się magazyn **a** w kierunku strzałki, a komórka w nim (oznaczona kreskami) napełnia się proszkiem torfowym. Zamknięcie zaś przykrywy powoduje obrót magazynu w swe pierwotne położenie (jak na rysunku), przyczem wysypuje się z komórki wszystek torf w niej się znajdujący.

Napełnienie magazynu.

Napełnianie odbywa się mniej więcej raz na tydzień, mianowicie w następujący sposób:

Zdejmuje się przykrywkę **h** i wysuwa zasówkę **d** z magazynu, a przez powstały otwór nasypuie się proszku torfowego, ile się go zmieści, należy jednak wsypać torf lekko, więc nie przygniatać go, torf bowiem ściśnięty nie mógłby się przy podnoszeniu i zamykaniu przykrywy, z magazynu wysypywać.

Magazyn obejmuje 6 klgr. proszku torfowego. Chcąc wyciągnąć kubeł, należy klozet przedtem zamknąć.

„Wierzchy“ (do istniejących wychodków) są tak samo zbudowane, z tą tylko różnicą, że dolna część klozetu z kubłem t. j. od linii x. x. odpada, albowiem w tym miejscu, gdzie jest kubeł w klozecie, znajduje się w wychodku rura spadowa.

Sprzedają się do wychodków otwartych (dawniejszego systemu) (po złr. **14**) zaś do wychodków z rurami żelaznemi (po złr. **15**) bez ustawienia, loco magazyn.

Schody kręcone z kutego żelaza.

(Wyrób ślusarni Z. Piotrowicza i J. Schumanna).

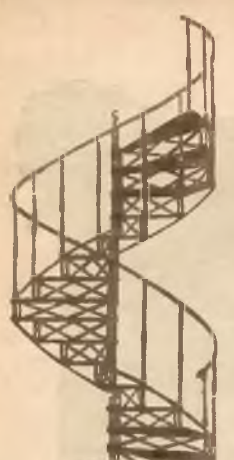
Bardzo często jest życzeniem mieć najkrótszą komunikacyę z wyższem piętrem, tak aby z dolnego pokoju wyjść można bezpośrednio do powyżej położonego. Potrzeba takiej łączności może być konieczną bądź to dla interesu, kancelaryi, które się mieszczą w parterze, a pomieszkanie na piętrze, lub też ze względów hygienicznych komunikacya taka jest wskazaną, dla uniknienia przejścia przez chłodne sionki i klatkę głównych schodów.

W tym celu budowano najpierw schody kręcone, t. z. ślimakowe z drzewa, te jednak zajmywały wiele miejsca, następnie zaczęto robić z żelaza lanego, tych znowu ujemną stroną była kruchość materyału przy dość znacznym ciężarze. Montowanie tych schodów z lanego żelaza było mozolne, w transporcie łatwe do uszkodzenia, przy tem trwałość wcale nie zadowalniająca a ceny wysokie.

Liczne zamówienia i wielki popyt za schodami kręconymi (ślimakowemi) zachęcił niektóre fabryki do wyrobu takowych z kutego żelaza, pierwsze próby wypadły jeszcze nie zupełnie zadowalniająco ale z czasem skonstruowano idealnie pojedyńcze z kutego żelaza, lekkie i małym kosztem.

Nie chcąc za zagranicą pozostać w tyle, a zwłaszcza w wyrobach tych, które rozporządzalnemi środkami w kraju wykonać można, podjeliśmy się wyrobu powyższych kutych, lekkich i tanich schodów.

Dostarczone dotychczas kilkanaście sztuk, zadowolniły zamawiających najzupełniej. W dzisiejszych czasach przymnszony jest przemysłowiec przy skrzętnej pracy, mieć również staranie w zapoznanin najszerszych kół ze swojemi nowemi wyrobami, z braku bowiem podobnego rozgłosu i interesowani zgłaszać się nie mogę, dlatego też donosząc niniejszem o tym przybytku w wyrobach krajowych polecamy go szanownym względom.

Rysunek uboczny przedstawia schody na jakie podane są poniższe ceny, a które obliczone są dla wysokości piątra $3^1/_2$ mtr. Schody opatrzone ozdobnemi poręczami o gęstym rysunku oraz z rękojeścią drewnianą polituROwaną kosztowałyby stosunkowo wyżej. Ceny i rysunki na takowe podajemy tylko na osobne żądanie.

Praktyczne zalety posiadają nasze schody pojedyńcze a mianowicie: stopnie są zrobione z blachy karbowanej aby zapobiedz pośliznięciu, listwa ręczna jest z żelaza półokrągłego, może być małym kosztem stosowną materyą obszyta, u góry przy wejściu dostarcza się potrzebną baryerę dla okolenia otworu, pozostawiając tylko miejsce wolne gdzie stopnie schodów się zaczynają. Schody wychodzą z fabryki naszej kompletne, bywają dla próby zupełnie ustawiane, ześrubowane, przypasowane a pojedyńcze części liczbowane dla łatwiejszego dobrania i ustawienia na miejscu przeznaczenia tak, by je w danym razie byle sprytny kowal mógł zmontować.

Zwyczajnie posyłamy farbą olejną pogruntowane a tylko za osobnem wynagrodzeniem dostarczamy lakierowane lub złocone.

Ceny schodów kutych kręconych na $3^1/_2$ mtr.

o szerokości stopni	63	79	95 cm
loco fabryka złr.	110·—	135·—	165·—

Szerokość stopni stanowi promień koła zajmywanego przez schody, i tak: schody 63 cm wymagają otwór okrągły w powale względnie podłodze o średnicy 126 cm (nie szkodzi dodać zawsze 4 cm).

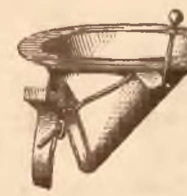
Wymiar wysokości należy podać najdokładniej od podłogi dolnego pokoju do podłogi górnego. W celu dokładnego zdjęcia wysokości zaleca się przewiercenie snfitu i podłogi.

Wyłączne życzenia co do wyjścia lub wejścia na dole, uprasza się na sporządzonym planiku bliżej skreślić a takowe o ile konstrukcya pozwoli będą uwzględnione.

Schody zwyczajnie umieszcza się w rogach pokoi, byle tylko na ich szerokość nie były na przeszkodzie drzwi lub okna; także mogą być umieszczone w połowie ścian wolnych — zależy to od miejscowości — szczegóły te jednak muszą być przy zamówieniu podane.

Czasami przy robieniu otworu w powale okazuje się potrzeba przecięcia belki w tym wypadku zakłada cieśla tak zwany „weksel". Otwór należy na okrągło sprowadzić a boki stropu deszczułkami wyłożyć. Tyle, w ogólności o schodach kręconych, bliższe możliwie potrzebne objaśnienia i rysunki dostarcza na żądanie **Biuro techniczne warstatów przy ul. Grodeckiej l. 83.**

Aparaty wychodkowe.

Muszla zwyczajna bez wody Nr. 4489

zaopatrzona pochyłą klapą z ciężarem, która zamyka obszerny otwór: może być z łatwością w czystości utrzymana i ma średnicę 24 cm.

Ze składu we Lwowie sprzedaję po złr. 4·50.

Krążki drewniane do których od spodu te muszle przykręcić można, a następnie w każdy otwór tylko włożyć a w razie potrzeby wyjąć, sprzedaję loco mój Magazyn Lwów, po zł. 1·50 białe, zaś po złr. 2·50 polituROwane.

Muszla z klapą Nr. 4490

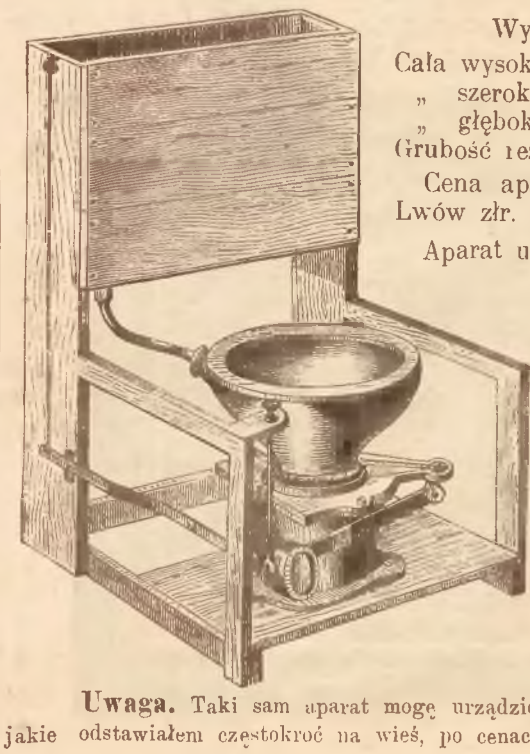
dwuramienną i kurkiem do wody wymaga osobnego montowania i bywa łączona z wodociągiem, jeżeli takowy w kamienicy istnieje, a w razie przeciwnym, można urządzić w odpowiedniem miejscu rezerwoar na wodę.

Loco Lwów Magazyn sprzedaję po złr. 12.

Koszt montowania wynosi zł. 5 do 12, zależnie od tego czy potrzebny rezerwoar.

Aparat kompletny do wody, t. z. angielski Nr. 4491

łatwy do ustawienia, dlatego na wieś bardzo się zalecający.

Wymiary aparatu.

Cała wysokość . . .	110 cm
„ szerokość . . .	70 „
„ głębokość . . .	59 „
Grubość rezerwoaru . .	15 „

Cena aparatu jak rysunek loco Lwów złr. 20·—.

Aparat ustanowiony nad dołem kloacznym może być obity albo deskami gładkiemi, albo też pojedyńcze ściany z polami (Fülung) pod lakier lub polituROwane.

Koszta tej roboty z ustawieniem we Lwowie są od 15 do 35 złr.

Uwaga. Taki sam aparat mogę urządzić z kubłem do wynoszenia, jakie odstawiałem częstokroć na wieś, po cenach od 40 do 55 złr.

Drzwiczki do pieców
z zamknięciem hermetycznem.

Ostatniemi czasy pokazały się wyroby drzwiczek, które pod nazwą „hermetyczne“ albo wcale nie posiadają konstrukcji dla nich przepisanej, albo tylko w części dla tej nazwy naśladowane, zwodzą kupnjących, gdyż nie odpowiadają celowi, podobnie jak nieszczelne zamykanie okien i drzwi sprowadza nam zimno do pomieszkań, a nieszczelne czyli nie hermetyczne zamknięcie drzwiczek przy piecu, dozwala gorącu, którem piec po wypalenin jest napełniony, do komina uchodzić.

Drzwiczki hermetyczne tam gdzie węglem, torfem lub koksem, chcemy palić, są konieczne, rury zaś używać w tym wypadku bez zasuw a to dla uniknienia czadu, który wskutek przedwczesnego zamknięcia przewiewu do komina, wydziela się na pokój i staje się nieraz nawet śmierci przyczyną.

Przy piecach opalanych drzewem można również drzwiczki hermetyczne zastosować, w takim razie zasuwanie odpada także — lecz żadnej korzyści nie osiągnie się kupując drzwiczki liche, bo do takowych potrzebne są do kominowych rur zasuwy, aby ciepło wskutek nieszczelnego zamknięcia pieca, do komina nie uchodziło.

Lepiej zatem pozostać przy drzwiczkach zwykłych i zasuwach, niż nabywać lichotę nie osiągnąwszy przy tem najmniejszej korzyści.

Do drzwiczek rysunkami przedstawionych, które utrzymuję na składzie, należą i popielniki, które w podanych cenach są objęte.

Dalsze części składowe okucia piecowego wysyłam na żądanie po następujących cenach:

Rury graniaste, które daję bez zasuwek od . . 40—50 ct.
Ruszty stosownie do wielkości i grubości od . . 25—55 ct.
Drzwiczki małe do luftów piecowych żel. lub moś. od 12—35 ct.
Płyty na wachlarze 16 ctm. szerokie i

długości	32	40	48	63 %
cena około	22	34	40	50 ct.

Podkłady kute pod wachlarze

	26	32	40	48 %
cena około	10	12	14	16 ct.

Przy piecach okrągłych niekoniecznie muszą być i drzwiczki półokrągłe, a chociaż posiadam takowe na składzie w cenie od 3 zł. 60 ct. do 5 zł. polecam jednak płaskie, które przy piecach kamyczkowych nadając im u dołu podstawę graniastą mogą być również zastosowane.

Dodaję w końcu, iż drzwiczki, które niniejszem polecam mają szerokie skrzydła do wmurowania — a nie wązkie blaszki jak przy lichych wyrobach, oraz że jedno skrzydło jest przytwierdzone za pomocą śruby do ramy, a przez odkręcenie tej śruby można w razie potrzeby ramę drzwiczek z pieca bez uszkodzenia tego ostatniego wyjąć, co też jest nader ważne.

W dwóch wielkościach a mianowicie:

	I-sza	II-ga
Wymiar drzwiczek	7 × 7 cali	8 × 8 cali.
„ popielnika	4 1/2 × 7 „	4 3/4 × 8 „

Ceny:

Czarne Nr. 4474 I-szej wielkości, garnitur zł. 2·80
„ „ 3046 II-giej „ „ „ 3·25
Niklowane z połyskiem Nr. 3045 I-szej wielkości „ 4·25

Jednej wielkości a mianowicie:

Wymiar drzwiczek 8 × 8 cali
„ popielnika 4 3/4 × 8 „

Ceny:

Czarne Nr. 4462 za garnitur zł. 3·25
Niklowane bez połysku Nr. 3044 „ 4·30

W trzech wielkościach a mianowicie:

	I-sza	II-ga	III-cia
Wymiar drzwiczek	6 × 6	7 × 7	8 × 8 cali
„ popielnika	3 1/2 × 6	4 1/2 × 7	4 3/4 × 8 „

Ceny:

Czarne Nr. 4463 I-szej wielkości, garnitur . . zł. 2·40
„ „ 4464 II-giej „ „ . . . . „ 3·—
„ „ 4465 III-ciej „ „ . . . . „ 3·40
Niklowane z połyskiem Nr. 3047 II-giej wielkości, garnitur „ 5·30

W trzech wielkościach a mianowicie:

	I-sza	II-ga	III-cia	
Wymiar drzwiczek	6 × 6	7 × 7	8 × 8	cali
„ popielnika	3 × 6	$4^1/_2$ × 7	$3^3/_4$ × 8	„

Ceny:

Czarne Nr. 4466 I-szej wielkości, garnitur . .	zł.	2·35
„ „ 4467 II-giej „ „ . . .	„	3·—
„ „ 4468 III-ciej „ „ . . .	„	3·40
Niklowane z połyskiem Nr. 3048 I-szej wielkości, garnitur	„	4·40
„ „ „ 3049 III-ciej „ „	„	5·70

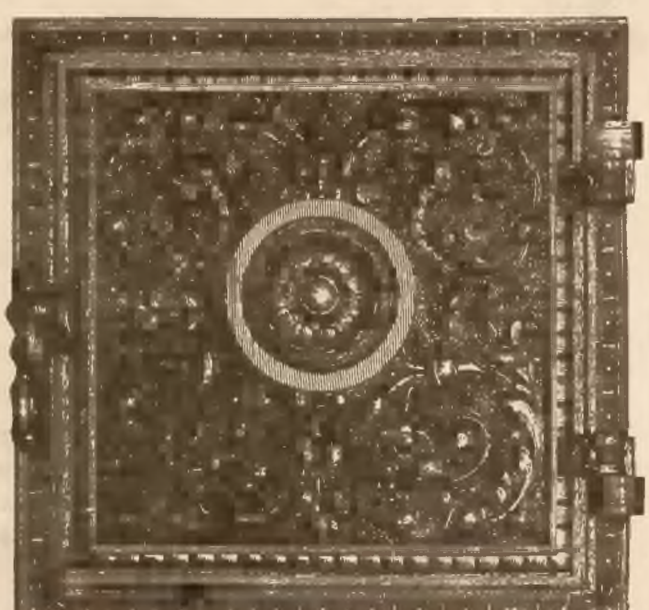

W czterech wielkościach a mianowicie:

	I-szej	II-giej	III-ciej	IV-tej	
Wymiar drzwiczek	6 × 6	7 × 7	8 × 8	9 × 9	cali.
„ popielnika	3 × 6	$4^1/_2$ × 7	$4^3/_4$ × 8	$4^3/_4$ × 9	„

Ceny:

Czarne Nr. 4469 I-szej wielkości, garnitur . . .	zł.	2·50
„ „ 4470 III-ciej „ „	„	3·25
„ „ 4471 IV-tej „ „	„	3·55
Niklowane z połyskiem Nr. 3050 I-szej wielkości, garnitur .	„	4·40
„ „ „ 3051 II-giej „ „		5·—

W jednej wielkości a mianowicie:

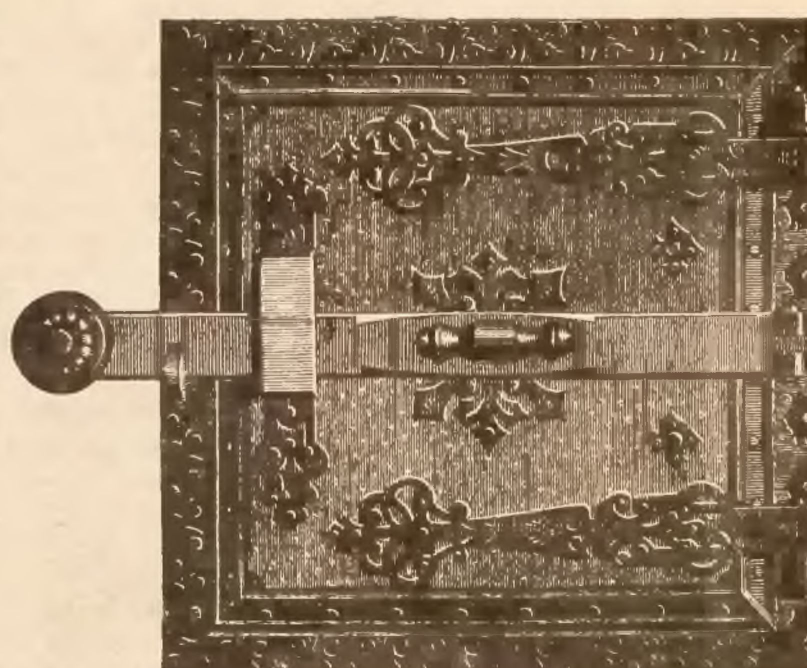
Wymiar drzwiczek 8 × 8 cali

„ popielnika $4^3/_4$ × 8

Cena:

Niklowane z połyskiem Nr. 3707, garnitur zł. 6·40

Drzwiczki i popielnik mają na środku rozetę, którą za pomocą śrnby odkręcać można i tym sposobem przeciąg regulować.

W jednej wielkości a mianowicie:

Wymiar drzwiczek 7 × 7 cali

„ popielnika $4^1/_2$ × 8 „

Cena:

Czarne Nr. 3927, garnitur . . . zł. 4.—

Niklowane z połyskiem Nr. 3928, garnitur „ 5·40

(U czarnych jest poprzeczka i śruba niklowana).

Skrobacz do mięsa.

(Patentowany najnowszy wynalazek).

W nowszych czasach za zdaniem lekarzy zarzucono podawanie potraw z mięsa siekanego a to z tej przyczyny, że soki pożywne wchodzą do stolnicy podczas tej czynności t. j. siekania a i żyłki które nie są strawne, w dodatku pozostają w mięsie. Natomiast polecono skrobanie nożem kuchennym — ale i ten sposób nie można było dotychczas nazwać doskonałym, albowiem żyłki pozostawały, a chociaż mięso smaczne, soku nie straciło, jest jednak niestrawne osobliwie dla chorych lub rekonwalescentów.

Ponieważ potrzeba jest matką wynalazków, więc i w tym wypadku zaradzono złemu i uzyskano potrawy smaczne, soczyste z usunięciem żył przez użycie nowo wynalezionego przyrządu kuchennego jak fig. przedstawia. Skrobacze, które to chociaż niedawno weszły w życie cieszą się ogólnem uznaniem, już to z powodu całkiem pojedyńczej konstrukcyi a i co do ceny dla każdego domu przystępnej.

Oprócz dobroci samego narzędzia osiąga się i pewne korzyści, które w streszczeniu podaję.

Ze zwykłego mięsa na rosół, można mieć przez wyżyłowanie go skrobaczem za 5 minut lepszy bifsztyk jak z najlepszego mięsa, gdy przy skrobaniu nożem zwyczajnym potrzeba przynajmiej 20—25 minut mozolnej pracy. Mięso otrzymuje się **zupełnie bez żył**, gdyż takowe, nie rozdrabiając się w przyrządzie, pozostają na stolnicy.

Do skrobania wątroby, szynek etc. przy robieniu kiełbas przydaje się skrobacz znakomicie. Przy młynkach mięsnych gdzie nietylko soki wyciekają, jest i ta niedogodność, że takowe często czyścić potrzeba, czyszczenie skrobacza wymaga tyle czasu ile czyszczenie zwykłego noża kuchennego. Mięso wyszłe z pod skrobacza, gdy wrzucimy do kipiącego nie tłustego rosołu, otrzymujemy w ten sposób spażone, a przez lekarzy bardzo polecone, dla chorych lub rekonwalescentów. Wreszcie skrobacz daje się użyć jako **Łuskacz do ryb** jak najlepiej.

Sposób użycia skrobacza jest pojedyńczy: krająć bowiem mięso wzdłuż żył w płatki grubości 1 do $1\frac{1}{2}$ %m trzyma się takowe za pomocą urządzonego w tym celu **przytrzymywacza** lewą ręką, a prawą się skrobie.

Przy zeskrobywaniu łusek z ryb używa się przyrządu w ten sam sposób (skrobiąc przeciw łuskom).

Ponieważ **skrobacz do mięsa** jest w każdej kuchni narzędziem potrzebnem, polecam go P. T. Publiczności jako bardzo praktyczny przyrząd w cenie wraz z przytrzymywaczem 1 złr. 10 ct.

Cukier w kostkach kupowany w handlach, chociaż jest tylko nieznacznie droższy od cukru w głowie to przecież ogół gospodyń kupuje chętnie ten ostatni. Przyczyna tego mniej leży w różnicy ceny, jak w tem, że gatunek cukru ocenić można jedynie na większych przełamach i podczas rębania.

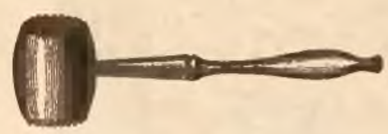

Kto zatem chce zaoszczędzić czasu przy mozolnem rąbaniu cukru, niechaj sobie kupi obok uwidocznione **szczypce** które kosztują 1 złr. 15 ct. Nr. 2805 a większe 1 złr. 35 ct. Nr. 2806, z obręczą zaś u podstawki drewnianej o długim nożu 1 złr. 80 ct.

Dla amatorów pieprzonych potraw, polecam puszkę Nr. 3836 w której można umleć pieprz szybko przy podawaniu potraw, aby takowy był świeżym. Z drzewa politurowana kosztuje obecnie tylko 40 ct.

Młotki do bicia mięsa. Świeżo kupione mięso nie zawsze jest po ugotowaniu kruche, dlatego bez różnicy jest zwyczajem każde mięso przed gotowaniem byle czem dobrze wytłuc.

Znacznie lepszy rezultat osiągamy, używając niniejszego młotka, ten bowiem okuty żelazem karbowanem nie wydusza z mięsa soków pożywnych a do utłuczenia nie potrzeba tak silnego bicia.

Ceny:

Młotek drewniany	z jednej strony okuty żelazem	Nr. 2796	— 20 ct.
„ „	z obydwóch stron „ „	Nr. 2797	— 28 ct.
„ „	z jednej strony „ „ cynowanem	Nr. 2794	— 32 ct.
„ „	z obydwóch stron „ „	Nr. 2795	— 44 ct.

Ze składu polecam do tego samego celu pobijacze amerykańskie, oryginalnej formy, mające także ostrze długie do przecinania kości, są one wprawdzie z lanego żelaza lecz trwałe, kosztują lakierowane Nr. 653 — 60 ct. a cynowane Nr. 654 — 85 ct.

Nowy korkociąg oryginalny Lew'ego, który nie dziurawi korków, przynosi tę korzyść że korki można kilka razy używać, poleca się go jako bardzo praktyczny.

Oryginalny kosztuje 1 złr. 25 ct. Nr. 3029 (imitacyi po 60 ct. obecnie nie sprowadzam, bo każdą sztukę uszkodzoną przy pierwszorazowem użyciu zwracano mi).

Wyciąganie korka polega na chwyceniu go dwoma sprężynkami, które zapychają się między szyjkę od flaszki i korek, a przez skręcanie następnie korkociągiem w jedną stronę wyciąga się go z flaszki z największą łatwością byle tylko szyjka flaszki była wewnątrz gładka a korek miękki. Złożony tworzy zgrabny niklowany wałeczek. Podczas opisanej manipulacyi ma stać flaszka na stole.

Naczynia lane żelazne emaliowane.

Pomimo że ulubione naczynia blaszanne emaliowane są u nas rozpowszechnione, **naczynia lane** nie wyszły jednak z użytku. Bardzo wiele domów używa z zasady tylko te **ciężkie** garnuszki i rądelki lane a to z tej przyczyny, że w garnku **żelaznym** mleko nie przepala się tak łatwo jak w blaszannym, że pieczeń w brytfannie lanej nie wymaga tej czujności, jak gdy się piecze w blaszannej. Dołki wreszcie smarzą się w dołkownicy lanej jednostajnie, nie jak to bywa przy użyciu dołkownic blaszannych, gdzie dołki wychodzą na zewnątrz spalone a wewnątrz surowe.

Na korzyść lanych naczyń nadmienić także należy, że emalia łączy się trwalej z **porowatem** lanem żelazem, niżeli z gładką powierzchnią blachy, dlatego to emalia u lanych naczyń nie jest tak gładką jak przy naczyniach blaszanych.

Jak wszystkie wyroby, tak i ten produkują rozmaite fabryki, nie każda jednak ubiega się o pierwszeństwo, nie wszystkim zatem takowe oddać należy.

Źródłem **naczyń lanych** są Czechy a wyłącznie miejscowość „**Pilsen**“, z doświadczenia więc oddaję wyrobom tą marką zaopatrzonym pierwszeństwo polecając następujące wyroby tej fabryki.

Garnki równe.

Nr.	1/4	1/2	3/4	1	1 1/2	2	2 1/2	3	4
Objętość	1/2	3/4	1 1/4	1 1/2	2 1/4	3	3 1/2	4 1/4	5 3/4
Cena	13	17	21	26	34	42	50	58	74

Nr.	5	6	7	8	10	12	14	16	18	20	25	30
Objęt.	7	8 1/2	10	11 1/2	14 1/2	17	20	22 1/2	25 1/2	28 1/2	35 1/2	42 1/2 ltr.
Cena	85	1·—	1·15	1·30	1·55	1·90	2·20	2·50	2·90	3·30	4·50	6·—

Rynki półgłębokie z uszkami.

Nr.	1/8	1/4	1/2	3/4	1	1 1/2	2
Objętość	1/4	1/2	3/4	1 1/4	1 1/2	2 1/4	3
Cena	13	16	19	24	30	34	42

Nr.	2 1/2	3	4	5	6
Objętość	3 1/2	4 1/4	5 3/4	7	8 1/2 litr
Cena	50	60	75	85	1·—

Na składzie są także **rynki głębokie z uszkami** następujące:

Nr.	2	3	4	5	6	8	10	12	14	16
Objętość	3	4 1/4	5 3/4	7	8 1/2	11 1/2	14 1/4	17	20	22 1/2 litr.
Cena	42	60	75	85	1·—	1·30	1·75	2·50	3·—	3·70

Następnie **ryneczki małe z długiemi rączkami** do zapraszek.

Nr.	1/8	1/4	1/2	5/8	3/4
Objętość	1/4	1/2	3/4	9/10	1 1/4 litr
Cena	15	18	21	24	27

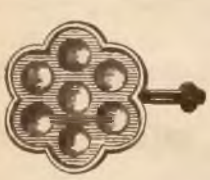
Brytfanny.

Nr.	1 1/2	2	2 1/2	3	4
Objętość	2	3	3 1/2	4 1/2	5 3/4
Cena	50	65	85	1·—	1·10

Nr.	5	6	7	8	10
Objętość	7	8 1/2	10	11	14 litr
Cena	1·30	1·50	1·80	2·—	2·50

Na składzie są także brytfanny wyłącznie do pieczenia zajęcy, są one z czoła szerokie a ku końcowi znacznie zwężone czyli zbliżone do formy przysposobionego zająca. Korzyść w używaniu tych brytfanek jest ta, że sos nie wygotowuje się, gdyż jak najmniejsza płaszczyzna na dnie jest wolną. Cena 1 zł. 20 ct.

Dołkownice o siedmiu zagłębieniach, które mogą być mniejsze czyli zwyczajne cena 50 ct. lub z wielkiemi zagłębieniami w cenie 65 ct.

Tak bardzo pożądany dobry rosół i miękkie mięso otrzymamy z pewnością, używając do gotowania hermetycznie zamykanych garnków.

Garnki papiniańskie znane od dawna, pomimo że uznano je jako praktyczne, zarzucono po części w teraźniejszych czasach.

Z doświadczeń uczonego „Papina“ o garnku z hermetyczną pokrywą znajdujemy w każdej prawie elementarnej fizyce pouczające i przekonywujące zastosowanie. Aby objaśnić zasadę gotowania i tegoż okolicznościowe objawy podaję w streszczeniu co następuje:

„Woda się gotuje“ rozumiemy to zjawisko, gdy woda przez gorąco przemieniając się w parę kłębuje, uważamy wtedy ciepłotę wody za najwyższą. W teoryi zapatrujemy się inaczej, bo z ciepłomierzem w ręku uznajemy ciepłotę gotującej się wody; wiemy również z doświadczenia że woda na wysokiej górze zagotuje się prędzej niż w dolinie, pomimo tego nie bylibyśmy w stanie chociaż w kipiącaj wodzie na wysokiej górze mięso ugotować.

Na tych doświadczeniach oparci przyznać musimy że czem większe ciśnienie, tem bardziej woda się rozgrzewa, zanim zaczuie kipieć (wiadomo że ciśnienie powietrza na górze jest mniejsze); a ponieważ przy gotowaniu mięsa chodzi o większą ciepłotę wody nie zaś o dłuższy czas gotowania się tejże, więc nie byłoby nic prościejszego jak zamknąć hermetycznie garnek przeznaczony do gotowania. Para wywiązująca się w pierwszych chwilach rozgrzewania się wody wywiera na tę ostatnią sztuczny nacisk, a tem samem staje się przyczyną silniejszego rozgrzania wody zanim takowa zacznie kłębować i nadmiernie w parę się przemieniać.

Uczony „Papin“ zastósował był pierwszy to doświadczenie do kuchennego użytku, on to skonstruował garnek, który do dzisiaj nazywamy

garnkiem papiniańskim jak go niniejsza rycina przedstawia. Pokrywa garnka jest dokładnie obtoczoną tak samo i brzeg garnka, aby, (przez skręcenie pokrywy na prawo gdy zajdą dwa ząbki u pokrywy za haczyki przy garnku i to każdy ząbek za odpowiedni haczyk, znaczone krzyżykiem), pokrywa z całą **dokładnością** do garnka przylgnęła. Niezbędnym okazał się **wentyl bezpieczeństwa** bez którego stanowczo nastąpiłaby explozya.

Garnki papiniańskie z fabryki „Pilsen“ są z najlepszego materyału wykonane (żelazo lane) i wewnątrz emaliowane, a ceny są następujące:

Nr.	1 1/2	2	2 1/2	3	4	5	7	10
Objętość	2	2 1/3	3 1/2	4 1/4	5 1/2	7 3/4	10	14 litr
Cena	1·60	2·—	2·40	2·80	3·40	4·—	5·—	7·—

W nowszych czasach wyrabiają fabryki garnki podobne z ulepszonem zamknięciem, lepszym wentylem bezpieczeństwa a dla wypuszczenia pary zaopatrzono pokrywę w osobny kurek mosiężny. Zamknięcie pokrywy stanowi kabłąk z kutego żelaza z dwoma zagięciami które za ucho garnka się zachacza a następnie za pomocą śruby umieszczonej na środku kabłąka, przyciska pokrywę do garnka.

Ceny garnków parowych.

Nr	3	4	6	10
Objętość	4	5	7	12 litr
Cena	4·70	5·30	6·80	9·—

Garnki powyższe w użyciu.

Obejście się jest jednakowe z obydwoma rodzajami garnków, tylko gdy przy **papiniańskich** podnosi się umieszczony (wałeczek wentyl bezpieczeństwa) dla wypuszczenia pary, to przy **parowych** otwiera się kurek w tym samym celu.

Wypuszczenie pary przed otworzeniem pokrywy jest konieczne niechcąc się narazić na silne oparzenie. Gdy chcemy garnek otworzyć trzeba go na chwilę odsunąć od ognia, następnie otwiera się wentyl, względnie kurek mosiężny, a po wyjściu pary pokrywa się odśrubowuje. Garnki te napełnia się od razu wszystkiem, nawet daje się potrzebną sól; przy napełnianiu wodą trzeba baczyć aby nie sięgała aż do brzegu garnka, dlatego przy wyborze wielkości trzeba liczyć że z jednego litra objętości garnka można mieć 1/2 litra rosołu, bo resztę miejsca zajmuje mięso, kości i jarzyny. Napełniony garnek ześrubować należy silnie i postawić na najgorętszem miejscu płyty kuchennej. Do zupełnego ugotowania mięsa liczyć można średnio dwie godziny.

Po otworzeniu garnka wedle przepisu znajdziemy szumowiny na dnie garnka, teraz zlewa się czysty rosół do innego naczynia dla dalszego przysposobienia a zostawiając mięso z jarzyną w garnku, nakrywamy go powtórnie, zachowując w ten sposób w parze aż do podania.

Jaka różnica jest w gotowaniu w garnku parowym a zwykłym przekonać się można gotując w garnku parowym starszy drób.

Także służyć mogą te garnki do **denstowania** różnych mięsiw, gotować jarzyny w parze, robić wyciągi mięsne (buliony).

Na zrazy nelzońskie są hermetyczne naczynia jedyne, także gulasze pod hermetycznem zamknięciem lepiej mogą być sporządzone.

Gospodynie, zaznajomiwszy się z przymiotami takich garnków zastosują go pewnie wielostronniej w praktyce.

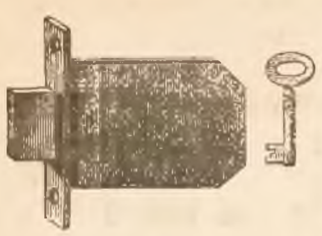
Mam nawet nadzieję, że wkrótce okaże się potrzeba sprowadzenia na skład innych hermetycznie zamykanych naczyń jak rynki od najmniejszych na jedną porcyę do największych i to nietylko z lanego żelaza lecz także z blachy stalowej, cynowanej lub miedzianej, garnki parowe również z kutego materyału, nareszcie duże garnki do gotowania bulionów, który w każdym prawie obywatelskim domu się wyrabia, ale tylko w otwartych garnkach lub kotłach.

Zamki i kłódki wertheimowskie.

Wiadomo że zamki prawdziwego systemu Wertheima są najpewniejsze, że je wytrychem otworzyć nie można, ani klucza dobrać, gdyż na tysiące zamków, które fabryka wyrabia, nie znajdą się dwa przypadkiem jednakie. Obecnie zasypani jesteśmy **lichą imitacyą** za granicą wyrabianą a niska cena jaką postawiono zupełnie odciągła publiczność od kupna prawdziwego choć drogiego zamku **wertheimowskiego**. Czem raz też częściej domaga się całkiem słusznie zawiedziona publiczność aby w handlu dostać można dobry **zamek** i w całym tego słowa znaczeniu **pewny**.

Czyniąc zadość temu żądaniu podaję następującą kollekcyę zameczków i tychże wymiary z najniższemi cenami.

Do każdego zameczku należą 2 klucze i są zaopatrzone liczbami które fabryka rejestruje, tak że po latach, przy podaniu tylko numeru, przysyła zaufanej firmie dokładnie wyrobiony kluczyk, który bez poprawek dotyczący zamek otworzy.

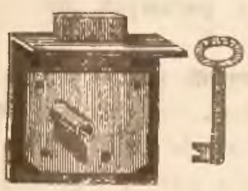

A. Zameczki wpuszczane do szaf mają każdy po dwa klucze; na składzie trzymam tylko na jeden spust co jest zupełnie wystarczające, gdyż rygiel jest długi. Wymiar podaję od blaszki (Stulp) która jest mosiężną, do dziurki od klucza:

Wymiar do dziurki	30	40	50	60 m/m
Cena z dwoma kluczykami zł.	1·65	1·65	1·80	1·80

B. Zameczki wpuszczane (jak powyższe) lecz do **szuflad.**

Wymiar do połowy dziurki od klucza	40	50	60	70	80 m/m
Cena z dwoma kluczykami zł.	1·65	1·65	1·65	1·80	1·80

C. Zameczki mosiężne zapuszczane do szuflad (jak rysynek) z rurką mosiężną.

Wymiar do połowy dziurki od klucza	40	50	60	70	80 m/m
Cena z dwoma kluczykami zł.	1·75	1·75	1·75	1·90	1·90

D. Zameczki mosiężne (jak ostatnie) **lecz do szaf.**

Wymiar do dziurki	50	60	70 m/m
Cena z dwoma kluczykami zł.	1·75	1·90	1-90

Na żądanie sprowadzam zameczki powyższego wyrobu podług dowolnych tu nie podanych wymiarów jako też w garniturach t. j. rozmaite zamki otwierane jednym kluczem. Jeżeli żądany jest drngi spust, cena podnosi się o 25 ct. na sztuce. Także dostarczyć mogę t. z. zameczki paskwilowe do szaf tego samego wyrobu po zł. 5·20 podług podanej długości. Zameczki do pultów lub kasetek kosztują zł. 3.

Zamki bezpieczeństwa do drzwi *pokojowych* do *magazynów, sklepów i kantorów.*

Z tych zamków wyrobu wertheimowskiego utrzymuję na składzie 80 m/m całej szerokości, są one do wpuszczania w drzewo, na *dwa spusty* mają po *dwa klucze* i kosztują z dodaniem śrub i tarcz **zł. 3.**

Przy zamówieniu podać należy czy żądany jest *prawy* czy *lewy*, czy zamek ma być z obu stron do otwierania czy tylko z jednej strony w którym razie może być klucz z dziurką.

Nowe kłódki wertheimowskie t. z. kleszczykowe. One przy obrocie kluczyka roztwierają się same, a przez ściśnięcie tylko rozwartych ramion kleszczykowatych zamykają się niezawodnie.

Wysokość kłódki kleszczykowej	65	80	90 m/m
Cena z dwoma kluczykami liczbowanemi	1·80	2·40	3·—

Nowe kłódki wertheimowskie t. z. płaskie. Przy otwieraniu tych kłódek trzeba kabłąk przycisnąć w środek, podczas gdy kluczyk wciska się **liczbami** do góry w szparę umieszczoną na boku kłódki.

Wysokość kłódki płaskiej	80	90	100	110 m/m
Cena z dwoma kluczykami	1·55	1·70	1·85	2·—

Rozmaite doniesienia.

Makaron włoski i suche wyroby z ciasta fabryki **M. Grzybińskiej i Sp. we Lwowie** polecam gorąco P. T. Publiczności. Wyroby powyższej fabryki jako odszczególnione srebrnym medalem rządowym na wystawie krajowej w Krakowie w roku 1887 celują wybornym smakiem, gdyż ciasto jest wyłącznie na jajach robione, a ceny są tak przystępne iż mogą służyć śmiało jako artykuły spożywcze do codziennego użytku. Nakładem tej fabryki wyszła z druku broszurka pod tytułem: **Zbiór 50 praktycznych przepisów** do sporządzania rozmaitych potraw z **Makaronu.** Broszurkę tę nabyć można we wszystkich księgarniach 25 ct. z przesyłką pocztową 30 ct. P. T. zamiejscowym odbiorcom dołącza się przy przesyłce egzemplarz broszurki gratis. (Przy przesyłkach wyrobów moich żelaznych, chętnie dołączam na żądanie, zamówione wyroby fabryki M. Grzybińskiej i Sp.).

Maszyna do prania systemu „Sasse“ mało używana za połowę ceny (30 zł.) do sprzedania.

Poszukuje się do kupienia lekkiego powoziku półkrytego, używanego jednak dobrze utrzymanego.

Pompki powietrzne po niskiej cenie (20 zł.) są jeszcze (kilka sztuk) do zbycia.

Maszyna centryfugalna do oddzielania śmietanki systemu „Laval“ na 50 litr, mało używana jest tanio do kupienia.

Szatkownice do kapusty o 2, 3 i 4 nożach ze szufladkami gładko wykonane, noże stalowe, są na składzie od zł. 3 do do zł. 6·50. Są także wyłączne **świderki** do wyjmowania kaczanów z główek kapuścianych.

Prasa żelazna do autografii jest do sprzedania za zł. 25.

Pompę żelazną kompletną z rurami kutemi, nową, do studni 6 mtr. głębokiej można nabyć za zł. 35.

Sikawki do pożaru, do ogrodu i gospodarstwa całe żelazne na kółkach kosztują teraz tylko zł. 90. Każda gmina powinna wyborną sikawkę za tak niską cenę nabyć.

Wydawca i odpowiedzialny za redakcyę: **Jan Schumann.** Z drukarni Jana Mittiga Sp.